

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутова В.Г., Ковальський В.Л., Манашеров Т.О. Предпринимательская деятельность медицинских организаций. – М.: Издательский Дом "STBOOK", 2006. – 239 с.
 2. Иванов В.В., Богаченко П.В. Медицинский менеджмент. – М.: ИНФАН, 2007. – 256 с.
 3. Портер Майкл, Айсберг Элизабет Ольмстед. Переосмысление системы здравоохранения. Как создать конкуренцию, основанную на ценности и ориентированную на результат. – К.: Издательство Алексея Капусты (подразделение "Агенства "Стандарт"), 2007. – 620 с.
 4. Сартан Г. Командообразование: боязнь глубины // ЖУК. – 2005. – № 1 (44). – С. 38–41.
 5. Янченко В.М., Касумова М.К., Мчедлидзе Т.Ш. Управление медицинским бизнесом: Система управления стоматологической организацией. – СПб.: ООО "МЕДИ издательство", 2005. – 272 с.
-

Сімків Христина Богданівна, магістрантка 1 курсу,
Карпишин Наталія Іванівна, к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання

СОЦІАЛЬНІ ВИТРАТИ ЯК ПРІОРИТЕТ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

У сучасних умовах соціальна сфера виступає найважливішим фактором розвитку продуктивних сил, займаючи при цьому значне місце в народногосподарському комплексі країни.

Питанням фінансового забезпечення соціального захисту населення в Україні присвячені праці вітчизняних вчених В.Баранової, Т. Боголіб, О.Василика, В.Гейця, В.Глушенка, О. Кириленко, Е. Лібанової, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, І. Луніної, І. Лютого, О. Макарової, Д. Полозенка, В. Тропіної, В. Федосова, І. Чугунова, А. Чухна, С. Юрія та багато інших.

Формування соціально орієнтованої економіки передбачає [1]:

- створення нормальних умов життя людей;
- задоволення духовних потреб, сприяють підвищенню якості життя населення;
- формування ефективної системи соціального захисту населення, в тому числі шляхом стримування зростання безробіття, забезпечення рівного доступу громадян країни, незалежно від місця їх проживання, до певного переліку державних послуг.

Одним з найважливіших факторів вирішення виникаючих соціальних проблем в суспільстві є державна соціальна політика, спрямована на концентрацію зусиль держави щодо забезпечення соціальних прав і гарантій людини, прописаних в Конституції.

Розвиток соціальної сфери залежить від наступних факторів:

- рівень матеріального виробництва;
- обсяг національного доходу; розподіл національного доходу між виробничої та невиробничої сферами.

Сучасна система соціального захисту населення в Україні включає такі основні елементи: сукупність державних соціальних гарантій, у тому числі

соціальні пільги окремим категоріям населення; традиційну форму державної, соціальної допомоги та соціальне страхування.

Соціальні видатки (16,8% ВВП) в Україні більші за відповідні видатки країн ЦСЄ (13,8% від ВВП), проте прогноз на 2018 рік видається навіть недооціненим, зважаючи на «осучаснення» пенсій [1].

Оскільки протягом років високої інфляції соціальні стандарти знецінилися, не варто ставити за ціль зменшення цих стандартів, проте потрібно підвищити ефективність соціальних видатків: ввести реєстри та проводити перевірку нужденності отримувачів допомог.

Основною частиною видатків державного бюджету за цим напрямком залишається трансферт Пенсійному фонду для покриття його дефіциту та виплат, які має здійснювати бюджет через ПФ. Прийнята пенсійна реформа [2] буде поступово зменшувати навантаження на Пенсійний фонд, оскільки зменшений коефіцієнт стажу та збільшені вимоги до стажу стосуються саме майбутніх пенсіонерів.

Що ж стосується негайних виплат, то задеклароване урядом «осучаснення» пенсій і більший, ніж очікувалося раніше, розмір мінімальної пенсії, можуть потребувати додаткових коштів.

Загальне збільшення видатків пенсійного і соціальних фондів на 0,1 п.п. ВВП (з 11,7% до 11,8% від ВВП, якщо рахувати загалом видатки державного бюджету, місцевих бюджетів та соціальних фондів) здається дуже консервативною оцінкою. Раніше прогнозувалося, що «осучаснення» збільшить витрати на пенсії лише за четвертий квартал 2017 року на 22-23 млрд грн, або 0,8% від ВВП (без них видатки пенсійного і соціальних фондів становили би 10,9% від ВВП у 2017 році).

Також прогноз на 2018 рік не включає таких модифікацій до пенсійної реформи, як вищий за плановий ріст мінімальних пенсій (для пенсіонерів старше 65 років), тому вірогідно цифра у 2018 році збільшиться. На 2018 рік обсяг трансферту з Держбюджету закладений навіть меншим за показник 2017 року – 139,3 млрд грн. Це означає, що усе збільшення видатків, пов'язане з «осучасненням», планується покрити ростом доходів від ЄСВ – для цього вони (за поточною консервативною оцінкою) мають зрости на 27%.

База ЄСВ розширюється за рахунок обов'язкової участі в пенсійній системі фермерів, проте немає доступних розрахунків, наскільки це розширення покриває збільшення видатків. Це породжує ризик збільшення дефіциту, зафіксованого на домовленому з МВФ рівні.

Щодо інших соціальних допомог, видатки на субсидії ЖКГ, оцінені спочатку консервативно, були до другого читання збільшені на 16 млрд грн – до 73,7 млрд грн.

Таким чином, видатки на субсидії становлять 2,2% від ВВП, що вдвічі більше за видатки на дороги, наприклад. Пріоритети тут виставлені на користь «проїдання», а не економії – видатки на енергоефективність становлять лише 2 млрд грн. Лише близько 120 тисяч сімей мають отримати допомогу на утеплення, тоді як 7,5 млн сімей отримують субсидії.

Тут також важливо зосередитися на тому, як таргетувати субсидії та інші соціальні допомоги. У 2016 році безготівкові пільги спрямовувалися більше найбагатшим 20% населення, ніж найбіднішим. Наприклад, у середньому одне домогосподарство із вищого квінтіля отримувало близько 300 грн пільг та субсидій на оплату ЖКГ, а домогосподарства з нижчого квінтіля – в середньому по 200 грн.

В останньому Меморандумі МВФ стоїть завдання створення єдиної бази даних усіх соціальних виплат до кінця грудня 2017 року. І це структурний маяк, тобто одна із основних вимог кредитора до України. Влітку поточного року урядова постанова анонсувала створення бази даних субсидіантів, проте новин про це з липня не було. База даних потрібна не лише для контролю виплат, що відбуваються зараз, а й для здійснення монетизації субсидій у майбутньому [3].

Головною метою соціальних витрат, як вже було зазначено, є підвищення рівня і якості життя населення. Для її досягнення необхідно, щоб дії органів влади всіх рівнів щодо вирішення соціальних проблем носили узгоджений характер. Тому основним фактором посилення ефективності використання державних ресурсів, є оптимальне розмежування повноважень між рівнями влади в даній сфері.

Однак при цьому слід розуміти, що наділення регіональних органів влади додатковими повноваженнями щодо фінансування соціальних видатків без надання їм необхідних джерел доходів призводить до погіршення стану територіальних бюджетів і недостатності коштів для забезпечення інших, зокрема – інвестиційних, цілей.

В результаті регіон змушений кошти направляти на фінансування зростаючих соціальних зобов'язань, що загрожує недофінансуванням виробничої сфери. Через це положення економічно слабких регіонів ще більше погіршується, що не дозволяє територіальній владі вживати заходів по нарощуванню власної доходної бази. Рішення даного питання можливе тільки шляхом забезпечення територіальних органів влади прибутковими джерелами, достатніми для фінансування покладених на них зобов'язань.

Соціальна політика держави повинна враховувати специфіку розвитку різних суб'єктів господарювання і сприяти мінімізації відмінностей в рівні і якості надаваних населенню соціальних слуг по регіонах країни.

Досягнення цього можливо тільки шляхом забезпечення громадянам країни, незалежно від місця їх проживання, рівного доступу до певного переліку державних соціальних послуг на основі затвердження державних мінімальних соціальних стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Онищенко В.О. Соціальна безпека регіону: теоретичні та прикладні аспекти: [монографія] / В.О. Онищенко, Т.М. Завора, О.В. Чепурний. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 275 с.*
 2. *Закон України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62088*
 3. *Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/uk>.*
-